

PRIPovedKE NA KONFERENCI O BREZPOSELNOSTI.

BIVŠI NEWYORSKI KOMISAR JE REŠIL NEKO SEVERNO MESTO SOVJETIZMA.

Na konferenco pa napravljajo večji vtis načrti za odpravo brezposelnosti kot pripovedke.

Washington, D. C. (Federated Press, Laurence Todd). — Kako je polkovnik Arthur Woods, bivši policijski komisar v New Yorku rešil neko severno mesto — mogoče Minneapolis — da se ni izreklo za boljše vize pod vodstvom doslužnih vojakov, je bilo povedano v četrtak na glas odseku za javna dela v potrebi na konferenci o brezposelnosti.

O tem ni dvoma, da je Woods svareče dvignil kazalec v tej obliki, nahajajoči se v nevarnosti, da prične takoj z javnimi deli, in naval svetovne revolucije je zahteval sredi svojega pota. Zgodovina se je spremenila ob pomežikanju z osemsto boljše vize se je razkidal in Amerika je bila na poti v normalnost.

„Spominjate se,“ je prišel Woods, „da je bilo pred dvema letoma razširjeno radikalno in revolucionarno gibanje v Winnipegu, kjer je bil napravljen pokus za sovjetiziranje vlade in industrije. Veliko vojakov in mornarjev se je vrnilo domov in bili so brez dela. Nezadovoljnost, ki je narasla, je bila opaziti. In neki človek iz nekega naših severnih mest mi je poslal dolgo brzojavko, v kateri je izrekel pripravljenost, da se revoluciji pridruži in v Winnipegu poslati ljudi v to severno mesto, da ustanove vojaški in mornarski svet, da prevzamejo in sovjetizirajo občino.“

„Poslal sem tje dva mlada moza. Pomagal sem vojnemu departamentu, da dobe delo doslužni vojak. Hotel sem izvedeti, če se lahko prične z javnimi deli v bližini. To se je zgodilo, stopnjevale je izginila nezadovoljnost in govori o vojaških, mornarskih in delavskih svetih je utihnila. Neki agitator iz Winnipega, poln zaupanja in vrlj dečko, je povedal mojemu prijatelju, da ustvari sveto in akcijo v nekaj tednih. Dva meseca kasneje je ista oseba iz Winnipegu rekla mojemu prijatelju, da zapusti mesto, ker se je med vojaki in mornarji razkidal navdušenje. Šli so na delo na teh javnih projektih.“

William Hard, znani pisatelj, je poslušal razočaran, ko je polkovnik Woods napravil poklon polkovniku Woodsu.

Hard je stopil naprej in prišel je na dan z edinim praktičnim nasvetom, od kar je prišla konferenca. Predlagal je, da general Dawes, ravnatelj zveznega bičaja, postane legalno odgovoren, da izdela načrte za javna dela, ki se izvrše ob času industrijske depresije. Njegova naloga naj bi bila, da upravlja tudi tozadnje sklade.

Hard je kazal na dejstvo, da vsa poročila o brezposelnosti izjavljajo, da je treba pričeti z javnimi deli, toda nobena oseba ni odgovorna, da se ta dela izvrše. Ravnatelj bičaja nadzoruje vse načrte in predloge za taka dela. Njemu je znano, kateri projekt se lahko najprej prične izvrševati, kadar pridejo hudi časi za delavstvo. On naj vsako leto poda poročilo kongresu o konstruktivnem programu. Dovolj naj se mu potrebnega denar za izvršitev projektov, ki jih je treba pričeti nedoma.

Hardov načrt je seveda napravil večji vtis na odsek kot pa Woodsova pripovedka.

VRME.

Chicago in okolice: V petek jasno in gorko. Južnozpadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 56, najnižja 45. Solnce izide ob 6:52, zaide ob 6:25.

DEMONSTRANTJE BREZPOSELNIH DELAVCOV PRED BELO HIŠO.

Washington, D. C. — Urbain Ledoux, ki že nekaj dni dela sive lase administraciji v Washingtonu, je v torek popoldne pripeljal dvajset brezposelnih delavcev, doslužnih vojakov, pred predsedniškovo Belo hišo, kjer so Hardingu zapeli nekaj primernih pesmi, medtem ko se je vršila kabinetna seja.

PRAKTIČNA REŠITEV VPRAŠANJ DALJNEGA VZHODA.

RUSSEL, BIVŠI SOCIALISTIČNI VODITELJ, JO VIDI V IZRAVNAVITOSTI GLAVNIH TOČK.

Dokler niso te zahteve rešene, ne more Amerika dobiti trgovine na zafu v Pacifiku.

Washington, D. C. — Charles Edward Russel, znan socialistični pisatelj in bivši voditelj, je predaval v Mestnem klubu v Washingtonu o razmerah na Daljnem vzhodu. Po njegovem mnenju naj Združene države priznajo Daljnjo vzhodno republiko, izravnavajo naj spor med severnim in južnim Kitajcem, Filipinom naj podelijo svobodo in v Japonijo naj se sporazumijo o vseh točkah, ki povzročajo napetost. Russel pravi, če se to izvrši, tedaj si pridobi Amerika zopet trgovino v Pacifiku.

Russel je bil pred kratkim na obisku v Orijentu, kjer je najvzbujenje azijskih ljudstev napravilo velik vtis. Kajti ta ljudstva so se pričela zavestno svoje moči in da lahko igrajo večjo ulogo v svetovnih zadevah. Rekel je, če postane avtokracija mesto demokracije njih orodje, s pomočjo katerega izražajo svoje mnenje, tedaj bo sledila revolucija za revolucijo, ki uniči vso trgovino zapadnih narodov v Pacifiku. Povdarjal je, da imajo Združene države tak prestiž med orientalskimi ljudstvi, da lahko odločijo, da se izrečejo za demokracijo.

Opisal je Daljno vzhodno republiko, da je ustanovljena na ameriški ustavni podlagi in da nanjo zelo vplivajo ameriške naprave. Pomanjševal je tudi strah pred japonskimi imperijalističnimi zmnenji, ki zdaj pleše okoli v Ameriki. Rekel je, da Japonija želi vstop do sirovin, ki jih potrebuje za svojo industrijo, poleg pa varnost za neodvisnost Kitaja in Mandžura.

Če se Filipincem podeli svoboda, je menil Russel, tedaj bodo Združene države pokazale svojo idealno demokracijo, ki prav zasluži povzročiti, da triumfira demokracija na azijskem kontinentu.

WATSON O POLITIČNIH JETNIKI.

Washington, D. C. — Senator Watson iz Georgije je dejal v četrtak v senatu, da neki človek odsluži desetletno jetniško kazen v Iowi, ker je to ponovil, kar je senator Watson rekel v svojem govoru.

„Če je to zločin, kar sem jaz rekel, tedaj bi moral on biti v senatu, jaz pa v ječi,“ je rekel senator Watson.

„Zahtevali smo osvoboditev osemih Američanov, predno smo dovolili žlico jedi stradalim otrokom v Rusiji, zahtevamo tudi, da se izpuste jetniki v Nemčiji, toda vrata naših ječ se ne odprejo ženam in možem, ki so se drznili povedati to o vojni, kar so smatrali za resnico. Američani so ostali politični jetniki, ker so mislili, kar sem jaz mislil in še mislim, da je bilo nemstveno nanovlačiti moža tukaj, da so se lojevali v tujini.“

ALI POSEŽE LEWIS V KANSASKO STAVKO?

Iz Indianapolis javljajo, da bo predsednik U. M. W. of A. porval rudarje nazaj na delo.

INDUSTRIJALNO SODIŠČE V KANSASU ČAKA NA LEWISA.

Indianapolis, Ind., 5. okt. — Tukaj se je raznesla vest med delegati konvencije rudarjev, ki se traja, da bo John L. Lewis skušal končati stavko rudarjev v Kansasu, ki je po njegovem mnenju „nepostavna.“ Dvomljivo je, da bi Lewis osebo šel v Kansas, ker se mu mudi v Washington na konferenco o brezposelnosti, toda mogoče pošlje poseben odbor z navodili, da spravi rudarje nazaj na delo.

Pittsburgh, Kans., 5. okt. — Vse rudarsko delo v Kansasu počiva že šesti dan. Niti ena sama luknja, ki daje po eno ali več ton premoga dnevno, ne obratuje. Voditelji rudarjev pravijo, da bo stalo državo tisoč dolarjev za vsako tono premoga, ki jo skuša nakopati tekom protestne stavke. John Fleming, ki je prevzel mesto Howata, dokler je ta v zaporu, je dejal dneas, da je popolnoma zadovoljen s položajem. Drugi niso še nikjer poskusili z delom.

Industrijalno sodišče še ni storilo nobenega koraka. Sodišče, ki je bilo ustanovljeno, da prepreči vsako stavko, zdaj mirno gleda in čaka na — Lewisa, predsednika rudarske organizacije, da ta prisili rudarje nazaj na delo.

John Fleming je danes obiskal Howata in Dorehja v ječi ter je imel z njima dolgo posvetovanje. Obiskovanje Howata je dovoljeno samo ob sredah.

DEVET DELAVCOV METVIL; TRIJE TEŽKO RANJENI.

Eksplozije v tovarnah smodnika v New Jerseyju.

New York, N. Y. — Devet mož je bilo na mestu mrtvih in trije težko ranjeni pri eksploziji razstrelivnih snovi v nekem skladišču v Parliu, N. J.

Razstrelba je prišla samo radi premlah varnostnih naprav in človek bi mislil, da bodo vsaj sedaj bolj zavarovali te strelivne snovi za večjo varnost delavstva, ko je preiskava dognala, da je bila razstrelba kriva samo malomarnost podjetnikov. Toda nič tega se ni napravilo in nevarnost za delavstvo je še vedno ista kakor je bila.

Poleg smodnika je bilo več železja, katero je razstrelba vrgla na oddaljene delavce in se je tako zgodila nesreča. Prvo pomoč težko ranjenim so dali uslužbeni iz sosednjega poslopja.

ŽUPNIK OBDOJEN V ZAPOR.

Meridian, Mass. — Rev. W. E. Bennet, nazarenski pridigar, je bil zaradi nemoralnega čina obdojen na šest mesecev v zapor in na pet sto dolarjev denarne globe.

Župnik je izpovedal, da je z ženo, ki je mati njegovih osmih otrok, živel 28 let v divjem zakonu. Rekel je, da je njegova legalna žena edino le ženska iz Teksa, s katero je pred kratkim živel.

Sodnik Clay je menil, da je bila mati njegovih osmih otrok edina legalna žena po zakonu Louisiane, dokler ni pobegnil od nje.

TATVINA IN LAKOTA.

Oklahoma City, Okla. — „Sovražim tako početje, toda dobiti ne morem dela, za to moram krasti. Lakota je peklenska reš.“ Te besede so bile zapisane na prazen krožnik za kolaček, s katero je neznanec snešel kolaček, ki je ponoči vliomil v prodajalno. Drugih reši ni manjkalo.

INDUSTRIJE UBILE VEČ LJUDI KOT JIH JE PADLO V VOJNI.

Hartford, Conn. — V devetnajst mesecih vojne med Združenimi državami in Nemčijo je bilo v ameriških rudnikih, tovarnah, na železnicah in cestah ubitih več mož kakor pa na bojišču. V tem času je bilo smrtuo ponesrečenih okroglo 126,000 oseb, medtem ko je bilo na fronti ubitih 50,150 mož. Največ smrtnih nezgod izven industrije povzročijo avtomobili.

OSREDOTOČEN NASTOP PROTI KUKLUKSOVCEM.

OSEM SODNIKOV V TEXASU OBDOJA ORGANIZACIJO MASKIRANCOV.

Rudarji so zaključili, da kukluksovc ne morejo biti člani rudarske organizacije.

Washington, D. C. — Justični tajnik Daugherty je naznanil, da osredotoči in pospeši preiskavo proti kukluksovcem. Obljubil je, da bo zbornišnemu odseku pomagati pri preiskavi z dokazi in podatki.

„Ako se zdaj podvzame akcija, bo prihranjene precej grozovitosti, zločinov, skrbi in jeze,“ je rekel justični tajnik. Dodal je, da kongresna preiskava nima stika z njegovo preiskavo. Člani zbornišnega odseka so pripravljani sprejeti legalno pomoč justičnega tajnika.

Dallas, Tex. — Osem distriktnih sodnikov v Texasu je izrelo svojo obsodbo nad kukluksovc, ki enakimi tajnimi organizacijami, javni uradniki v San Antoniu in Cameronu so pa izjavili, da ne bodo dovolili obdržati pohodov maskirancev. Sodniki so se obrnili do veleporotnikov, da preiščejo aktivnost maskiranih čet. Najbolj ostro je okrel kukluksove distriktni sodnik James R. Hamilton. Izjavil je, da je bilo več kot petdeset oseb bičanih in povaljanih po smoli in kurjem perju v zadnjih šest mesecih samo v Texasu. Veliko število oseb je pa prejelo svarilo. Sodnik je čital zakon, ki določa za take prestopke od dveh do pet let ječe.

Waco, Tex. — O Louis Crowu, ki je bil zaboden z nožem v Loreni, ko je šerif Buchanan skušal ustaviti pohod kukluksoveev, poročajo, da umira.

Austin, Tex. — Državni prokurator čaka na oficielno poročilo, predno poda svojo izjavo, da je pohod maskirancev nelegalen.

De Quincey, La. — Nabita so bila svarila tukaj in v Jenningsu in podpisana z „Vitezi Ku klux klana.“ V teh svarilih groze več osebam s povaljanjem po smoli in kurjem perju, ako takoj ne zapuste mesta.

Indianapolis, Ind. — Konvencija rudarske organizacije je zaključila, da nihče ne more biti član rudarske organizacije U. M. W. of A., ki je član Ku klux klana.

TOVARNI VLAK JE ZAPUSTIL TIR.

Kankakee, Ill. — Tovarni vlak, naložen s sadjem in zelenjavo, je skočil raz tir na illinojski centralni železnici. Vozovi so se nakopili drug vrh drugega in za tisoče dolarjev sadja je bilo uničenega. Od vlakovpremnega osebja ni bil nihče poškodovan. Vzelo je več ur dela, da je bil promet zopet rešen, kajti podrtine so ležale križem na tirih.

MEZDA TISKARSKIH DELAVCOV OSTANE STARA DO DECEMBRA.

New York, N. Y. — Tiskarski delavci, ki delajo v tiskarnah, katerih tiskajo knjige, bodo prejeli do decembra po petdeset dolarjev mesečno. Tako je razsodil mezdniški.

TRI DRUGE DRŽAVE POVAJLENE NA SESTANEK.

Harding je povabil Belgijo, Rumunijo in Portugalsko, da pošljejo delegate v Washington.

DRŽAVICE SO FINANČNO ZINTERESIRANE NA VEHODU.

Washington, D. C. — Državni tajnik Hughes je 4. t. m. formalno povabil Belgijo, Holandsko in Portugalsko, da pošljejo delegate na razorožitveno konferenco, toda pod pogojem, da imajo zastopniki teh držav besedo edino v zadevah, ki se tičejo problemov Pacifika in daljnega vzhoda. V razpravah o omejitvi oboroženja ne bodo imeli besede.

Odlok, da se povabijo omenjene države, je bil sprejet sporazumno med vladami Zdr. držav in glavnih entitnih držav z ozirom na dejstvo, ker ima Belgija precej kapitala vloženega na daljnem vzhodu, predvsem v kitajskih železnicah; Holandija je finančno zainteresirana v nizozemski Indiji, Portugalska pa v Macau.

Odločitev torej finančni in industrijski interesi kakor v vseh drugih zadevah mednarodne politike. Toda ameriška vlada je s tem razburila republike v Južni Ameriki, ki leže na obali Pacifika. Vlade teh republik so že vprašanje v Washingtonu za „prijavna“ pojasnila, kaj je z njihovi interesi, če morajo ne spadajo med probleme Pacifika. Tukajnji vodilni politični krogi ne verjamejo, da bi Harding povabil tudi južnoameriške republike na konferenco, pač pa bodo obveščeno, da bodo Združene države že „moralno skrbne“ za koristi vseh pacifiških ljudstev kakor je bila obveščena republika Vzhodna Sibirija.

AVSTRALSKA VLADA OBRAVNA TUJE SVOJE LADIJE.

Denar je vlada zelo dobičkanosno naložila.

Sydney, Avstralija. — Ko je bila v letu 1916 delavska stranka na krmlu vlade, je ustanovila vladno parobrodno črto, ki nosi zdaj lep profit.

Delavska vlada je kupila pet najstarnikov za \$10,403,280. V letu, ki je končalo s 30. junijem 1917 je bilo \$2,009,330 profita. Dvanajst mesecev kasneje je bilo zopet \$2,880,820 dobička. V letu 1918 tridesetega junija je pa znesel dobiček \$5,800,170. V treh letih so parniki prinesli več dobička, kot so stali, kajti čisti prebitok je znašal po treh letih \$10,770,320. Ker se je tovarnina znižala v letu 1920, je profit padel na \$1,500,000. V letošnjem letu, ki je prav končalo, pa znaša dobiček \$2,250,000.

Zdaj lastuje vlada 66 ladij, ki so že v službi, ali se pa šele grade, ki nosijo skupaj pol milijona ton.

Privatni interesi so skušali kupiti celo brodogrje za pet in dvajset milijonov dolarjev, toda vlada je odklonila ponudbo. Ko so privatni podjetniki spoznali, da ne opravijo ničesar, so pričeli s konkurenčnim bojem, v katerem bodo najbrž podlegli.

HARDING IMA POSEBNEGA POSLANIKA V MEHIKI.

Mexico City, Mehika, 5. okt. — Tukajnji listi javljajo, da se že nekaj tednov mudi poseben odposlanec predsednika Hardinga v glavnem mestu Mehike. Poslanec je Elmer Dover iz Tacoma, Wash., ki je bil prej tajnik narodnega odbora republikanske stranke. Najbrž se pogaja z mehiško vlado glede spornih točk, ki ovirajo priznanje sodanje Obregonove vlade v Mehiki.

UNIJE V KANSASU BODO PODPIRALE STAVKU JOOE RUDARJE.

Topeka, Kans. — W. E. Freeman, predsednik Kansasko delavske federacije, je poslal brzojavko Howatu in Dorehju, ki se nahajata v ječi v Columbusu, zagotavlja ju, da organizirano delavstvo v Kansasu stoji za njima in bo podpiralo rudarje v njihovi stavki, ki ima trajati toliko časa, dokler hosta ona dva v ječi.

VELIKI POHOD BREZPOSELNIH V LONDONU.

10,000 delavcev korakalo proti vladnim palačam; tajno posvetovanje vlade o breadlju.

THOMAS SE BOJI REVOLUCIJE.

London, 5. okt. — Največje demonstracije brezposelnih delavcev v Angliji so se vršile večeraj popoldne, ko je več kot 10,000 oseb obojega spola korakalo od nasipov pri reki Thames proti trgu Trafalgar. Demonstrantje so nosili rdečo zastavo in protestne napise; na stotine žen je nosilo dojenčke v pohodu.

Veliki kordoni policije so zadržali demonstrantov vstop na Trafalgar nakar so delavske vrste zavile v Hyde Park, kjer so je vrtili javni shod. Govorniki so zahtevali, da jim vlada preskrbi delo ali denarno podporo.

J. H. Thomas, predsednik unije železničarjev, je v nekem javnem govoru te dni pozival brezposelne delavce, da se naj otrgajo malni na revolucijo. Thomas je potožil, da se med brezposelne razširja revolucionarna propaganda kakor še nikdar prej v Angliji. Komunisti zopet prihajajo na površje in čujejo se grožnje o delavski okupaciji tovarn in rudnikov. Po nimenju Thomasa bi ta akcija poslabšala položaj, kajti Anglija ni Rusija. Vodja železničarjev je tudi apeliral na vlado, da je zdaj krajnji čas, da nekaj stori za omejitvev brezposelnosti, ker maja potrpečljivosti brezposelnih delavcev se zohuje in konservativni delavski voditelji ne bodo odgovorni za posledice.

London, 5. okt. — Lloyd George je imel zadnji teden tajno posvetovanje s finančnimi, trgovinskimi in industrijskimi voščaki o problemu brezposelnosti. Kriza, ki jo povzroča brezdelje, je tako velika, da je George zapustil škotske planine, kjer se „zdravil“ nekaj tednov, in prišel v London. Kaj namerava Lloyd George storiti glede brezposelnosti, ni še nič znano. Časopisje spekulira vse mogoče reži, ampak uradnega ni nič.

ŽIDOVSKI DUHOVEN OBDOJEN ZARADI PRENANANJA ŽANJA.

Chicago, Ill. — Židovski rabi Samuel Finkelstein je imel več prijateljev v Elginu. Te prijatelje je večkrat razveselil z dobro in redko kapljico. A zdaj se, da je imel tudi sovražnike, kajti nekoga dne ga je ustavil šerifov deputij Fred Atkins, ko je nesel skrbno zavito zavoj pod pazduho. Rabi je bil navihnan, pa tudi prisotnost duha ga ni zapustila. Spustil je zavoj na tla in steklenica se je razbila. Šerifov deputij je pa vseeno hitro pobral nekaj kapelj tekočine v čepinjo, ki je služila na sodišču kot dokaz, da je rabi prenašal opojno pijačo. Obdojen je bil na sodišču na sto dolarjev denarne globe.

CENA KANADSKE PŠENICE JE PADLA.

Calgary, Alberta, Kanada. — Prvič v dveh letih je kanadska pšenica padla pod dolar bušela. Dne 4. t. m. je bila cena bušlja 95 centov v Alberti.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vrstajo.

Naročnina: Zedinjene države (even Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v ohranjenju n. pr. (Aug. 31-21) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem davcom potekla naročnina. Poslovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DELO JE PODLAGA CIVILIZACIJI.

Če odpravimo delo, odpravimo civilizacijo. Če bi ne bilo dela, bi ljudje še danes živeli v barbarizmu. Delo je ustvarilo mesta, zgradilo je palače, cerkve, ladije, tovarne in plavže. Delo je ustvarilo razno orodje in stroje, ki jih človek potrebuje, da izvršuje še večja dela. Delo je osušilo barja, zgradilo je naprave za umetno namakanje zemlje, spremenilo je pust in nerodovit svet v cvetoče vrtove in polje. Za vse, kar ima človek na svetu, se ima zahvaliti duševnemu in ročnemu delu. Prav nič ni bilo izvršenega brez dela, kar služi modernemu človeku za olajšanje njegovega življenja.

Kmet izvršuje delo na polju, delavec v tovarnah, rudnikih, plavžih, na železnicah in ladijah. Inženir izdeluje dostikrat načrte v mali tesni izbi, po katerih delavci grade hiše, palače, javna poslopja, mostove, prekope, ogromne stroje itd. Delo je vpreglo paro, elektriko, vodne in razne druge naravne sile, da služijo človeku.

Vse, kar vidimo, je sad dela. O tem ni dvoma.

Ali pa tisti, ki delajo, zavzemajo tisto mesto v sedanji človeški družbi, ki jim gre po njih zaslugah?

Ali tisti, ki delajo, tudi uživajo sadove svojega dela?

Če hoče delavec delati v sedanji družbi, mora svojo duševno in telesno delavno moč udnjati privatnemu podjetniku. Podjetnik mu pa za njegovo delo odmeri mezd. To odmerjenje mezde je za delavce povsod krivično, ako delavci niso organizirani. Podjetnik odmeri mezdo tako, da delavcu pripade majhen delež od vrednosti njegovega dela, zase pa pridrži večji delež, dasiravno nima pri delu večsi prav nobenih drugih zaslug, kot da je podjetnik. Kajti on ima najete inženirje, delovodje in ravnatelje, da zanj mislijo. Ima najete delavce, da delajo tako, kot so začrtali delo inženirji, delovodje in ravnatelji. On je večsi samo parasit, ki uživa to, kar so drugi ustvarili z delom.

In zakaj je tako urejeno?

Današnji gospodarski sistem je tako urejen, da ima pravico do deleža pri delu tudi tisti, ki ne dela, ako ima toliko denarja, da ga lahko vloži v podjetje. Človeška delovna moč se smatra za navadno blago, ki pada v ceni ali pa gre v ceni navzgor. Če je veliko delavcev brez dela, tedaj pritisnejo tisti, ki ne delajo, na delavce, da se znižajo delavske mezde. Kadar je pa malo delavcev brez dela, tedaj plezajo delavske mezde zopet navzgor. Z drugimi besedami se da takole povedati: Kadar je v kapitalističnem gospodarskem sistemu veliko povpraševanje po delavcih, tedaj gredo mezde navzgor, kadar pa ni povpraševanja po delavcih veliko, pa mezde padajo. V kapitalističnem gospodarskem sistemu ni človeška delovna moč nič več kot na pr. produkt iz železa. Ako pride veliko produktov ene vrste na trg, tedaj cena pade. Kadar pa pride malo produktov na trg, gre pa cena navzgor. V resnici ima pa človeška delovna moč še nižjo ceno v primeri z navadnim produktom, ker so kapitalisti zgradili ogromna skladišča, v katera pospravijo produkte, če jih pride preveč na trg, da cena produkta ne pade. Delavec se pa ne more kot jazbec zariti ob času krize v podzemeljski brlog, da prespi krizo, ampak mora živeti. Če pa hoče živeti, mora ponuditi svojo delovno moč na prodaj.

Gospodarski sistem, v katerem se tako ravna z delavci, ki so ustvarili s svojim umskim in ročnim delom vsa bogastva, je krivičen, neetičen in nemoralen.

Kaj je toraj pravično, etično in moralno?

Delavska mezda se mora tako uravnati, da delavec prejme polno vrednost za produkt svojega dela.

Da se to doseže, se morajo vsi organizirati, ki opravljajo umska in ročna dela. Podjetniki, ki danes kontrolirajo industrije in ukazujejo umskim in ročnim delavcem, za kakšno mezdo morajo delati, ne bodo nikdar privolili prostovoljno, da uživajo sadove dela tisti, ki delajo. Delavska moč se mora tako povečati, da lahko podjetnike privede do spoznanja, da je velika krivica in nemoralno dejanje, če si pridrže sadove dela tisti, ki ne delajo. Moč delavcev se da povečati le na ta način, da se delavci organizirajo strokovno in politično in se bojujejo od stopnje do stopnje, dokler ni izvojevana pravica: popolna vrednost za delo tistemu, ki ga je izvršil.

DOPISI.

Indianapolis, Ind. — Obveščam vse člane socialističnega kluba št. 25 J. S. Z., da se vrši dne 16. oktobra ob 9. uri dopoldne klubova seja v Slovenskem narodnem domu. Pridite vsi in pripeljite s seboj nove kandidate. — Joseph Kranjc, tajnik.

La Salle, Ill. — Poročano je že bilo o nesreči, ki se je dogodila v naši naselbini in da so našli John Joča smrtno ranjenega na cesti in ga odpeljali v bolnišnico, kjer je umrl. Ljudje veliko govorijo, kako je Joča prišel do smrtnih ran, toda govorice so govorice. Fakt je, da je bil Joe Radij le začasn v zaporu in da je pod poroštvom pet tisoč dolarjev. Če bi bila stvar taka, kot govorijo nekateri ljudje, bi bilo porošstvo gotovo višje.

Poznal sem oba, Joča in Radija, kajti oba sta člana društva Triglav. Z obema sem bil v prijateljstvu in nobenemu ne morem podtikati nič slabega. Po mojem mnenju je najbolje, da prepuščimo sodbo sodniji in ne sodimo svojih bratov ne mrtvega in onega, ki še živi, dokler ni sodnija izrekla svoje besede.

Dokazati krivdo in nekrivdo je stvar državnega pravdnika in odvetnikov, nikakor pa to ni naša zadeva. Delajmo rajše na to, da se med nami prijateljstvo bolj utrdi. Kjerkoli našetimo na govorice, ki obsojajo enega ali drugega brata, delajmo za spravo. Če bomo delali tako, bomo delali za napredek v naselbini in za proevit naše jednote.

Moje mnenje je in ostane: Ne sodimo, da ne bomo sojeni. — Olan S. N. P. J.

Lorain, O. — Društvo Zavedne Slovenke št. 104 SNPJ. vabi vse članice, da se polnoštevilno udeležijo seje dne 9. oktobra. Naše članice se vse premalo zanimajo za mesečne seje, zato ne moremo nič koristnega skleniti. Ob enem moramo izvoliti novo predsednico, ker se je naša dosedanja predsednica preselila v Cleveland. — Antonija Udovitch, tajnica.

Waukegan, Ill. — Na zadnji seji Slovenske narodne čitalnice je bilo sklenjeno, da se poleg pevskega in dramatičnega odseka organizira tudi mladinski odsek. Naši mladini moramo posvetiti vse delovanje, ker pomniti moramo, če hočemo dati slovenskemu domu trdno podlago, da moramo najprvo za njega pridobiti mladino. Treba je, da veepimo v njih srea naprednega duha, da bodo ko odrastejo iz njih postali moške in žene, ki bodo znali ceniti naš trud.

Imamo že organizacijo, kjer se goji naša mladina v naprednem duhu, to je slovenski Sokol, pri katerem vsak teden dvakrat telovadi nad petdeset naših mladencev. Ne smemo pozabiti na pravi izrek, da je v zdravem telesu zdrav duh. Zdravemu duhu pa je treba dajati izobrazbo in ravno v tem pogledu čitalnica lahko največ stori, ker ima na razpolago različnih podučnih knjig v slovenskem in angleškem jeziku. Tak človek je danes kaj vreden, ki ve svobodno mliliti, ki je sovražnik vsake odvisnosti in ljubi svoj rod. Vse to se doseže z dobrim čitvom. Naš namen ni, da bi mladini vsilili nekaj, kakor se to dogaja ravno v slovenski šoli. Treba je da mladina čita vse od najpobožnejše brokure pa do največjega zločina rimske duhovske gosposke. Zdrav duh bo iz tega izrpal dobro zrna, slaba pa zavrgel. Mi ne čemo dalje vzgajati mladino po onem izreku, da žiba novo mašo poje.

Očetje in matere pripeljite vaše otroke v Slovensko narodno čitalnico. Ne bo vam žal. Organizirali bomo pevski in dramatični odsek samo za mladino. Od časa do časa se bode predavalo o različnih predmetih, posebno pa o naših pisateljih in pesnikih, da dobe naši otroci vpogled o vseh mukah in preganjanjih, katere so trpeli očetje našega naroda. Le z resnico na dan, nič ne skrivajte pred otroci kar je moralnega in prepričani bodite, da boste vzgojili mladino, ki bo odrasla vredna človeške družbe. — Paul Bartel.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

La Salle, Ill. J. S. in drugi. — O nesrečni aferi, ki se je odigrala,

ne moremo več poročati, dokler ne bo obravnave, ker je vsaka stran že enkrat spregovorila in faktično je to stvar sodnije, da dožene krivdo. — Pozdrav vsem!

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Delavsko časopisje v Avstraliji. Iz Sydneya, N. S. Wales, poročajo o veliki kampanji za ustanovitev delavskih dnevnikov v Avstraliji. Namen kampanje je, da se ustanovi delavski dnevnik v vseh avstralskih državah. Delavci so do zdaj prispevali \$1,750,000 in ta vsota zadostuje za ustanovitev dnevnikov v Sydneyu, Melbourneu in Perthu ter za utrditve obstoječih dnevnikov v Brisbanu, Adelaidi, Hobartu, Broken Hillu in v Ballaratu. Vsi odrasli organizirani delavci so plačali po \$2.50, ženske in mladoletni člani po \$1.25 v tiskovni sklad za delavsko časopisje. Vsi obstoječi delavski listi se združijo v eno tiskovno družbo, ki bo znana pod imenom "Labor Papers, Limited." V načrtu je tudi brozajna agencija za vse socialistične in strokovno-unikajne časopise.

Stavka oljnih delavcev v Kaliforniji se žiri. Družbe so odklonile zahtevo stavkarjev, da se sporna vprašanja glede mezde poroči zveznemu razsodišču. Odgovor delavcev je, da bodo razširili štrajk tudi na južna oljna polja v državi. Stavka je bila doslej mirna, toda lastniki vrelcev hočejo na vsak način, da teče kri. Ker ne morejo prisiliti šerifov, da bi razpustili stavkovne straže, ki imajo oblast deputišerifov, zahtevajo zdaj, da šerifi istotako vzamejo v deputijsko službo kompanijske nadzornike, delovodje in pisarje. Ako se to zgodi — in ponekod se je že zgodilo — tedaj ne dvomno pride do konflikta med oboroženimi, deputiziranimi stavkarji in kompanijskimi petolizniki. Stavkarji v okraju Kern so ta teden prejeli prvo podporo v denarju, \$10 na teden za samee in \$15 za ožnjene. Organizacija oljnih delavcev ima pol milijona dolarjev na razpolago in vrhutega prihaja denarna podpora od vseh strani.

Boj med starimi in naprednimi uniinami v San Franciscu se nadaljuje na vsej črti. Tri podružnice železostavbinskih in kovaških delavcev v Oaklandu so sledile drugim uniinam in izstopile iz stare organizacije ter se pridružile novi. Tesarske uniije, ki so izstopile iz starega Sveta stavbinskih delavcev in stopile v novo industrijalno organizacijo "Rank and File", imajo tožbo z odborniki stare uniije, ki so tesarjem vzeli knjige in drugo imetje v Carpenter's Hallu. Nova organizacija vedno bolj raste.

Pullman Co., ki ima v Pullmanu na južni strani Chicagoa, obširne tovarne za izdelovanje spalnih železniških vagonov, je končno kapitalurala in priznala organizacijo svojih delavcev, System Federation št. 122. Kompanija je podpisala prvo pogodbo z organizacijo.

Smrtne ponesrečbe med rudarji naraščajo. Tako poroča vladni rudarski biro v Washingtonu. Odstotek smrtnih ponesrečb na milijon ton izkopenega premoga v prejšnjem letu je bil 3.61, v osemih mesecih tega leta je pa poskočil na 4.01. To pomeni, da se je odstotek povečal za 41. V avgustu t. l. je 141 rudarjev našlo smrt pri delu. Povprečna izguba življenj v rudnikih meseca avgusta vsakega leta od 1913. do 1920. je bila 219 moč.

REVOLUCIJA V INDIJI.

Irski vojaki v Indiji se pridružujejo vstajem.

Washington, D. C. — Približno 100,000 ali ena tretjina domačih indijskih vojakov je odpovedalo pokorščino britskim poveljnikom in stopilo na stran revolucionarjev. Tako se glasi vest iz Kalkute, katero je prejel S. N. Ghose, ravnatelj ameriškega odbora za samovlado Indije.

Velika Britanija ima v Indiji 296,000 domačih vojakov, 148,000 angleških in 80,000 Ireev in Avstrancev. Irski polki so bili pred kratkim razpuščeni in pomešani med Angleže, kajti zadnje čase je na stotine Ireev dezertiralo k indijskim revolucionarjem.

PRIVATNI PODJETNIKI JEMAJO NAROČILA.

Delavci v mornariških arzenalih se pa odpustajo.

Washington, D. C. — Oganje ni po migljeh in prikritih administracijah izdelujejo privatni podjetniki električne gonilne stroje za mornarico, med tem pa tajnik Denby odpusča na tisoče delavcev v vladnih mornariških arzenalih, dasiravpogoni bil denar dovoljen za produkte, izvršene v privatnih podjetjih.

To Denbyjevo početje razgalja "Electrical World" z dne 24. septembra. O Geo. S. Ermonsu, dolgedeljenem produkcijski diviziji General Electric kompanije, pravi, da je rekel, da je mornariški departament pooblastil kompanijo, da prične izdelovanje električne opreme bojnege križarja v sporazumu, da delo in material ne bosta plačana do prvega julija. Tudi produktov ni poslali do prihodnjega poletja.

"Kadar bo delo v polnem ru", je baje rekel Ermonsu, "bo nastavljenih še okoli pet sto delavcev. Upa se, da se napravi tak aranžma še za enega bojnege križarja. Če se to zgodi, bo nastavljenih še več delavcev."

O Westinghouse kompaniji poročajo, da tudi izdeluje električne gonilne stroje, toda produkeja je omejena.

Ker ne dobe ti tovarnarji plačila skoraj za eno leto, bo treba plačati obresti in zavarovalnino. Ker se bojne ladije grade iz javnih sredstev, bo stroške seveda nosilo ljudstvo.

FARMARJI NA VERODU SE ORGANIZIRAJO.

New York, N. Y. — V tukajšnjem Kontinentalnem hotelu zboruje ljudska rekonstruktivna liga. Po razpravah, ki se vrše na konferenci, je razumeti, da bo liga skušala osvoboditi farmarje iz rok Ameriške farmarske birojske federacije in Narodne pristave, ker se smatrata obe organizaciji za orodje finančnih interesov, s katerimi uklepajo farmarje v reakcionarno politiko.

Konferenco je sklical Benjamin C. Marsh, ravnatelj za zakonodajo Farmarskega narodnega sveta. Konferenco se je udeležilo tudi več zastopnikov strokovno organiziranega delavstva.

Namen lige je, da podpira male farmarje v boju za reforme in da se davčna butara vzame z ram farmarjev in odloži na hrbet tistim, ki farmarje izkoriščajo. V programu se dalje zahteva nacionalizacija ameriških železnic, vladna kontrola nad mesno industrijo, obdavljenje privilegiranih slojev mesto revežev, reforma kreditnega sistema, da bo služil ljudstvu, javna kontrola nad naravnim bogastvom in odprava prislilnega splošnega vežbanja.

KOLIKO JE STAVK?

Washington. — Delavski tajnik Davis je objavil, da je točasno v teku 69 stavk v različnih delih dežele in da je to večje številko kakor je bilo kdaj prej izza vojne.

Znižanje mezde je največji povzročitelj stavk. Stavbinski delavci in oblačilna industrija imajo največje boje. Posredovalni uradniki delavskega departmanta se v mnogih slučajih strinjajo z nadaljevanjem stavk.

ČIKASKI ŽUPAN SE NE BO OZIRAL NA HARDINGOVO PRIPOROČILO.

Chicago, Ill. — Župan Thompson je rekel, da se ne bo oziral na priporočilo predsednika Hardinga, ki je pred par dnevi pozval župane vseh mest in governorje, da naj imenujejo odbore, ki naj skrbijo za omajevje brezposelnosti v svojih mestih. Thompson je mnenja, da mora zvezna vlada prevzeti to skrb in ne občine. Župan je rekel: "Harding pravi, da je vojna krivca brezposelnosti. Kdo je zakrivil vojno? Kongres, ki jo je napovedal! Kongres naj zdaj skrbi za odpravo brezdelja."

Šef argentinske armade samo-morilec.

Buenos Aires, 5. okt. — Gen. Jorge Senorans, šef generalnega štaba argentinske armade, se je včeraj ustrelil v svoji pisarni.

VOJNA ČIKASKIH KUKLUKSKLANOV-GEV ODKRIT.

E. M. Gunn, glava "Protektivne lige ob času vojne, je "kralj kligel".

400 NOVIH ČLANOV SPREJETIH.

Chicago, Ill. — Kdo je "kralj kligel" v Chicago? V domačem jeziku: kdo je vođa čikaških kukluksklanovcev — Dolgo časa ni bilo pravega odgovora, toda uganika je bila rešena v torek ponoči, ko so moderni ameriški rokovnjači sprejeli 400 novih članov v svojo maskirano sredo. Ceremonije so se vršile v tretjem nadstropju št. 19 W. Adams St. za zaprtimi vrati, ki imajo napis "Southern Publicity Association".

Med kandidate za kukluksklastvo se je uvrstil špijon v osebni reporterja tukajšnjega jutranjega lista "Chicago Herald-Examiner", ki je bil seveda sprejet v klastvo in je plačal deset dolarjev pristopnine ter pil "krstno vodo" iz "svete reke" kakor drugi.

Prostorna sobana je bila napolnjena s klanovci, ko je stopil prednje "kralj kligel", ki je imel nalogo, upeljati nove člane. In tedaj je špijon videl, da čikaški "kligel" ni nihče drugi kakor R. M. Gunn, načelnik "Ameriške zaščitne lige" (American Protective League), ki se je bila pojavila med vojno in katera je udarila sredi noči v privatna stanovanja ter iskala "pronemce" navadno tam, kjer jih ni bilo.

Ceremonije, ki jih je vodil kligel Gunn, so bile dolge. Ko je prišla na vrsto prisega, je moral vsak kandidat poklekni na levo koleno in položiti dva prsta na sree. Gunn je čital prisego. Klanovci so ponavljali za njim, da se razjhi puste raztrgati na koste kakor da bi izdali tajnosti svoje organizacije. Klečanje je trajalo pol ure, tako da so novi kuklukskar škripali od bolečin v drugi nozi in hrbtu.

Po tej ceremoniji je nastopil "brat" iz Atlante, ki je povedal, da je zdaj ves Chicago razdeljen v sekcije in novi člani bodo razdeljeni po sekcijah. Končno so klanovci dobili znake, to je gumbe, ki imajo sliko gori povzdignjene roke in črke K O T A P, kar pomeni: drži se prisage. "Brat" iz Atlante je pojasnil, da znaki se nosijo v žepu ali pod kapo; edino v vlačaju, kadar hoče kukluksovec iskati "brata" med nepoznanci, naj pokaže znak. Geslo za medsebojno spoznavanje članov je "kotap". Na to besedo mora "brat" odgovoriti "potak". Ako ne odgovori te besede, tedaj je slepar in "bratje" se ga morajo žuvati. Ako je kukluksovec v dvomu, da je našel člana, lahko poskusi z drugim znamenjem: oprezno naj potegne desno roko čez usta od desnne proti levi kakor da si briše nos, obenem naj pomežikne z levim očesom. Če si neznanec ravno tako obrise nos in odmežikne, tedaj mora priti "kotap".

Vse te "velike resnice" in še mnoge druge so bile zaupane klanovcem, ki so pobožno zijali v "brata" iz Atlante. Splošno geslo za vstop v "klastern" (zborovalni prostor) je "bela nadvlada". To geslo se spremeni enkrat v letu. Naposled je kligel dejal, da naj vsakdo pusti denar pri vratih za uniforme. Halje bodo razdeljene šele pri "tretji stopnji" upeljvanja.

DRONJE.

— Več sto oseb je ubil veliki tajfun (morski vihar), ki je divjal ob obrežju srednje Japonske. Najbolj je prizadet otok Hondo. Mnogo poslopj je uničenih, parnikov se je potopilo veliko število, največ pa se pogreša ribičev.

— Bolgarija je poslala v Angoro misijo, ki se ima pogajati s turško nacionalistično vlado v političnih in trgovskih zadevah. Misija je dospela v Carigrad.

— V Lizaboni je vlada sklenila, da morajo vse banke predložiti poročila o svojih velikih profitih, ki ga jim prinaša nedoločeno stajajo valut.

Zdržištevna konvencija
S.N.P.J. in S.D.P.Z.(Nadaljevanje dvajsete seje.
22. septembra 1921 popoldne.)

47) Br. Verderbar predlaga pritožbo na prošnjo, da se tožba proti njemu glede neizpolnitve smrtne dediščine v starem kraju, vstavi.

Po večstranskem razmislihanju se sklene:

a) da se naj ustavi sodnijsko postopanje proti br. Verderbaru, če da popolno garancijo na posmrtni dediščini, po starosti kraja, potem American Jugoslav Agency.

b) da se odobri postopanje gl. odbora, ki je bil pristojen k ugotovitvi tožbe proti br. Verderbaru, ker ni hotel vstopati akrepa gl. odbora.

Predlagano in sprejeto, da se sklep odbora za prošnjo in pritožbo odobri.

48) Br. Fr. Votčina, član dr. št. 2, SDPZ, prosi za plačilo operacijskih stroškov. Se mu dovoli \$50.00 v smislu prejšnjih sklepov. Ker se ta brat nahaja v starem kraju, mu ima to svoto br. gl. tajnik poslati naravnost na njegovo ime.

Predloženo nam je bilo nekaj nasvetov, ki spadajo k pravilom, ter smo to izrekli odboru za pravila, ki nam je vse to vrnil a pripombo, da spada v naš delokrog.

Predloženo se nam bile tudi prošnje gl. uradnikov za doplačilo plač, oziroma nagrade; izrekli smo jih odboru za plače.

49) Predložena je bila skaznica na Antona Sauris člana št. 22, SDPZ. Bolniška podpora je bila prikrajšana, ker ni bil član od zdravniške obiskane kot predpisane pravila.

Ker pa zdravnik pričuje, da ima ta član tako bolezen, za katero pogosti obiski zdravniške niso neobhodno potrebni, se mu dovoli izplačilo vse zdravne bol. podpore.

Predlagano in sprejeto, da se sklep odbora za prošnjo in pritožbo odobri.

50) Društvo št. 4, SDPZ, vpraša, kakaj je v polletnem računu za drugo polovico leta 1920 vneseno izplačilo smrtne dediščine.

Po pojasnilu in podatkih dobjenih iz gl. urada, je bil del smrtne po Neši ševci, ki je bila zavarovana za \$500.00 izplačan dediču v svoti \$250.00 meseca marca 1919 in ostali del, ki pripada nedolastniku Franku in Johnu Ševci, za skupnika A. Hočvarju meseca decembra 1920.

Predlagano in sprejeto, da se sklep odbora za prošnjo in pritožbo odobri.

51) Dr. Zamjen, začasno v Bridgeport, Pa., tajnik društva za Mladinske domove v starem kraju prosi za podporo za mladino v starem kraju za ustanovitve domov.

Žel je se osebnostno udeležiti te konvencije kar pa mu ni moglo, ker je bolan.

Predlagano, da se to prošnje ne priporoča, ker ni nikakih jasnih dokazov in informacij na razpolago.

Predlagano in sprejeto, da se sklep odbora za prošnjo in pritožbo odobri.

Br. Škerij, delegat dr. št. 217, SNPJ, zahteva, da se sbrise dobi \$4.50, katerega tirja gl. tajnik za zavarovane smrtne.

Se naroči temu delegatu, da pojasni zadevo na društveni seji, in da leto društvo samo reši.

Predlagano in sprejeto, da se sklep odbora za prošnjo in pritožbo odobri.

52) Društvo Evlevis št. 130, SNPJ, se pritožuje, ker je gl. odbor dovolil nekaterim članom, ki so odstopile od tega društva, da se ustanovi novo društvo. Po informacijah od gl. izvršnega odbora je odbor prišel do zaključka, da je gl. odbor postopal popolnoma pravilno.

Predlagano in sprejeto, da se sklep odbora za prošnjo in pritožbo odobri.

Neki delegat omenja, da je ta zadeva že rešena, in da naj se odsedaj naprej ne dovoli več kaj takega.

Gl. predsednik SNPJ pojasnjuje celo zadevo in pravi, da je ta zadeva veliko pomagala k skrajšitvi. Nadalje želi, da se konvencija izreče, ali je društvo primorano sprejeti člana katerega drugega društva s prestopnimi listi. Konvencija se soglasno izreče "za", ker je to v pravili.

Odbor za prošnjo in pritožbo poroča, da ni dobil nikakih pritožb proti gl. odboru SNPJ in SDPZ. Predloženih je bilo nekaj pritožb glede izgubljenih čekov, katere se pa ne more smatrati za pritožbe, ker so se pisma izgubila in ker so bili izdani duplikati čekov.

Brat Čuček želi, da bi ga zbornica oprostita od nadaljnjega prisostvovanja današnje seje. — Predlagano in sprejeto, da se ga oprosti.

Nek delegat želi pojasniti, kaj je z zadevo brata Johna Brulca, člana društva SDPZ, kateremu je bila pridržana operacijska podpora. Gl. tajnik SDPZ pojasnjuje, da njemu ni znano, da bi prejel kako pritožbo; bil ni upravičen do operacijske podpore, ampak do odpravnine.

Predlagano in sprejeto, da se bratu John Brulcu do 50 dolarjev operacijske podpore.

Nadaleje vprašuje nek delegat, kaj je z zadevo nekoga člana društva št. 125, SDPZ. Zadeva se pojasni od brata gl. tajnika SDPZ.

Nek delegat bi rad imel pojasniti, katere pravila bodo veljavna za SDPZ. do tega časa, dokler ne stopijo v veljavo nova pravila. Pojasni se mu, da bodo to 1. jan. obse organizacij poslušali se po starih pravilih — SDPZ po pravih svoje organizacije, SNPJ po svojih.

Odbor za prošnjo in pritožbo pojasnjuje, da je bil reševanju poveljav pravila obeh organizacij, kjer mu pa ni bilo mogoče, je pa vpošteval dobro srčno stran.

Nek delegat poroča, da je dobil obvestilo, da je uvrstila sestra Amalija Kuzova, članica društva 303, SNPJ. — Br. konvenciji predstavlja ponovo zbornico, da naj vstane v znamenje solidnosti.

Predlagano in sprejeto, da se pri izplačevanju pomoči vpoštevajo vedno listine, ki je bila v veljavi ob času podelbe.

Nek delegat želi, da odbor za prošnjo in pritožbo ponovno predlaga zadevo tajnake se društva št. 125, SDPZ. — Se mu ugodno.

Ker je se več delegatov, ki imajo nekatero zadevo spadajočo odboru za prošnjo in pritožbo, pozove brat konvenciji predsednik, da naj vsi, ki imajo te take zadeve, izročijo seznamu vse odbora za prošnjo in pritožbo, da jih mora preveriti rešiti.

Odbor za plače pojasnjuje na vprašanje nekoga delegata, kaj je sklenje-

no glede dnevnice zunanjih glavnih odborov, da je določili, da se upravičeni vsi gl. odborniki, ki so po posmrtni poslali seznam gl. stana do sedem dohrev dnevnice; do istih dnevnice so upravičeni tudi vsi zunanji gl. odborniki.

Predlagano in sprejeto, da se od sedaj naprej ne da gl. odborom, vpošteni v gl. uradu jednate, nikake nagrade.

Predlagano in sprejeto, da upravitelj glasila ne dobi nikake provizije od oglašev. Pojasnjeno, da je bila sprejeta nekaka taka točka v pravilih.

Predlagano in sprejeto, da gl. izvršni odbor sestavi upravitelj za društva.

Brat konvenciji predstavlja izjavo, da je bil povabljen na konvencijo vrhovni zdravnik SNPJ, br. dr. Kern, in da ni imel pravice do glasovanja, ker ni gl. odbornik. Zbornica soglasno potrdi izjavo brata konvencije predsednika.

Brat konvenciji predstavlja zaključki popoldanske seje ob 5:30 popoldne.

Frank Zaitz, predsednik.
Peter Bernik, zapisnikar.
John Underwood, zapisnikar.

ENAJDVAJSETA SEJA

23. septembra popoldne.

Brat konvenciji predstavlja otvori sejo ob osmi uri. Rediteljem današnje seje sta imenovana brata Praprotnik in Pogodnik.

Čita se imenik delegatov in odborov. Navzoči vsi, razen brata Ileriča, ki je moral nujno odpotovati domov, radi bolezni v družini.

Prečita se zapisnik 19. seje in se s par malimi popravki sprejme.

Prečita se brzojavni pozdrav dr. 311 SNPJ, v Peoria, Ill.

Nato sledi poročilo odbora za prošnjo in pritožbo.

Delegat Jos. Franković, dr. 428, SNPJ apelira na konvencijo, da pomaga po kriti pogrebne stroške za nekim pokojnim osebam, ki je bil ubit, ko je bil šele 39 dni član jednate, torej ni bil opravičen do posmrtnine. Zastopil ni nikakega premoženja. Sprejel predlog, da se društva doli svota \$500.00.

Brat Frank Zaitz, član društva št. 36, SNPJ, v Wilcox, Pa., se nahaja v zavodu za umobolne že od 3. maja 1920. Njegova družina, obstoječa iz desetih oseb, prejema polovično podporo. Ker je družina v potrebi, prosi delegat po narobilo društva, da se tej družini malo pomore. Zbornica dovoli svoto \$50.00.

Frank Jalovčan, član dr. št. 105, SDPZ, je bil pobit na železnici dne 21. junija 1920, ter je sedaj še tri mesece izven bolniške podpore. Delegat omenjenega društva prosi, da bi se br. Jalovčan nekoliko pomagalo, ker je res v potrebi. Zbornica dovoli svoto \$50.00.

8. tem je poročilo odbora za prošnjo in pritožbo končano.

Predlagano, da se izreče skupnica gl. odboroma SNPJ in SDPZ. — Predlog sprejet.

Na to je stavljen predlog, da se izreče skupnica zdravstvenemu odboru. Br. Aleš, predsednik zdravstvenega odbora izjavi, da odklanja vsmo posebno zaupanje, ker je temu odboru že itak dana zaupanja a tem, da je zbornica sprejela s nekaterimi spremembami seveda, pravila, katere je sestavil zdravstveni odbor za združeno organizacijo.

Predla se za volitev gl. odborov. Nominacije za gl. predsednika.

Nominirani so sledeči: Calakar, Aleš, Frank Zaitz, Frank Zupanič, Ant. Hrst, Podboj, Selemnikar, Sitter. Nominacije sta sprejela br. Cinkar in Aleš.

Pri volitvi je dobil br. Vincent Cinkar 145 glasov, brat Aleš pa 39 glasov. Izvoljen je torej današnji gl. predsednik VINCENT CINKAR.

Novizvoljeni predsednik se zahvaljuje za priznanje, katero mu je zbornica izkazala s ponovno izvolitvijo in izjavi, da bo se zanesljivo deloval po svojim močim za procvit jednate.

Za mesto podpredsednika so nominirani sledeči: Hrst Anton, Goršek, Demšar, Berger, Borštnar, Selemnikar, Semrov, Vidar, Aleš, Podvanski, Terčelj, Vidrih, Radisek, Sitter, Fr. Zaitz in Blaško.

Nominacije sta sprejela Vidrih in Borštnar. Pri volitvi dobil Vidrih 149 glasov. Borštnar 31 glasov. Dve glasovnici sta neveljavni. Glavni podpredsednikom je torej izvoljen br. VIDRIH. Njegovim namestnikom je v smislu prejšnjih sklepov proglašen br. Borštnar.

Brat Vidrih se v kratkih besedah zahvali za izkazano zaupanje.

Za mesto gl. tajnika so nominirani sledeči: Turk, Novak, Demšar, Aleš, Underwood, Medvedek, Podboj, Lekše, Pavlovic, Miglic, Fr. Zaitz, Barilar, Šetina.

Nominacije sta sprejela brata Turk in Novak.

Pri glasovanju je dobil br. Turk 142 glasov, br. Novak pa 44 glasov. Izvoljen je torej gl. tajnikom br. TURK, ki se v kratkih besedah zahvali za izkazano zaupanje in izjavi, da bo delal, kar je v njegovih močeh za dobrobit jednate.

Za mesto pomožnega tajnika so nominirani: Novak, Medvedek, Miglic, Underwood, Anton Hrst, Somrak, Podboj, Aleš, ses. Udovc, Vidar, Brus, Bernik, Oves, Pavlovic, Fr. Zaitz, Demšar, Semrov in Berger.

Nominacije so sprejeli: Anton Hrst, Medvedek, Novak, Miglic in Brus.

Pri glasovanju dobijo: Novak 115 glasov, Hrst Anton 41 glasov, Brus 3 glasov, Hrst Miglic en glas.

Brat NOVAK je torej izvoljen pomožnim tajnikom. Se v kratkih besedah zahvali za izkazano zaupanje.

Brat Anton Hrst, ki je se izvoljenim dobil največ glasov, je proglašen namestnikom pomožnega tajnika.

Sledi petnajet minut odmor.

Po odmoru so nominirani za mesto glavnega blagajnika sledeči: Vogrich, Medvedek, Zela, Pavli, Goršek, Semer, Pavlovic, Čuček, Aleš, Šetina, Stokelj, Skuk, Lekše, Medvedek, Fortuna, Brezar, in Oves.

Ker razen brata VODRICHIA nihče ne sprejme kandidature, je ta soglasno proglašen gl. blagajnikom. Se kratko zahvali za izkazano zaupanje.

Za namestnika gl. blagajnika je proglašen br. SAMEC. Se kratko zahvali.

Za upravitelja Prosvete so nominirani: Godina, Rogelj, Terbovec in Medvedek. Nominacije sprejmeta Godina in Medvedek.

Pri glasovanju je oddanli za br. Godina 134 glasov, za br. Medvedeka pa 58 glasov. Izvoljen je torej upravitelj Prosvete je br. GODINA, ki se kratko zahvali.

Za urednika Prosvete so nominirani:

Zavertnik, Aleš, Rogelj Fr. Zaitz in Oves.

Ker razen br. ZAVERTNIKA nihče ne sprejme kandidature, je ta soglasno proglašen urednikom Prosvete. Se v kratkih besedah zahvali.

Za porotni odbor so nominirani: Selemnikar, Vidar, Goršek, Hrst Al., Underwood, Grile, Berger, Mare, Podboj, Lekše, Črtalič, Barilar, Mešina, Podvanski, Bratković, Butja, Radisek, Martijak, J. Zajc, Bataje, Zorko, Sitter, Terčelj, Oberšan, Jelenc, Smrekar, Grobelj, Fr. Zaitz, Krepelj, ses. Osmihne, Skuk, Žugelj, ses. Udovc, Franković, ses. Prisan, John Terbovec, Vodišek, Brus, ses. Speck, Stokelj, Klina, Beukše, Somrak, Liković.

Sprejeli so nominacije: Selemnikar, ses. Udovc, Terčelj, Goršek, Vidar, Al. Hrst, Underwood, Berger, Mare, Črtalič, Mešina, Bataje, Oberšan, Jelenc, Grobelj, Krepelj, Skuk, Žugelj, Stokelj, Liković in Beukše.

Poverilni odbor šteje glasove. Ker se stvar precej dolgo zavleče in je um poldan predno je štetje gotovo, izjavi konvenciji predsednik, da bo objavljen rezultat volitv porotnega odbora pri popoldanski seji, nankar zaključil sejo.

FRANK ZAITZ, predsednik.
ANTON J. TERBOVEC,
JANKO N. ROGELJ,

zapisnikarja.

DVAJNVAJSETA SEJA

23. septembra popoldne 1921.

Brat konvenciji predstavlja otvori sejo točno ob 1:30 popoldne. Čita se imenik gl. odborov in delegatov.

Navzoči vsi razen onih, ki so bili oproščeni od prisostvovanja seji.

Brat zapisnikar predlaga zapisnik popoldanske seje 22. septembra popoldne, ki so sprejeli kot čitan. Ravnotako predlaga brat zapisnikar zapisnik popoldanske seje 23. septembra ki se sprejme kot čitan.

Brat gl. tajnik predlaga pozdravno brzojavko od društva št. 108 SNPJ v Rly, Minn. Se vsmo na zaupanje.

Poverilni odbor, ki je prejel glasovnice volitev gl. porotnega odbora poroča, da so bili izvoljeni v gl. porotni odbor sledeči: John Underwood s 128 glasovi, Martin Selemnikar 89, Fred Vidar s 85 glasovi, John Terčelj s 71 glasovi in Goršek s 58 glasovi; namestnikom sta bila izvoljena: Paul Berger in Albert Hrst.

Brat Samec, ki je bil izvoljen na popoldanski seji za namestnika gl. blagajnika izjavi da ne more sprejeti tega mesta, ker se ne čuti dovolj zmogljega in radi tega tudi poda svojo resignacijo.

Za mesto namestnika gl. blagajnika so bili nato nominirani sledeči: Oves, Podboj, Bernik, Radisek, Lekše, Kranjca, Medvedek, Kastelic, John Škof, Vidmar, Somrak, Blaško, Steršaj, Bavdek, Zalar, Martijak. Nominacije sprejmejo: Kastelic, Bavdek in Martijak.

Predlagano in podpirano, da se med tem časom, ko poverilni odbor šteje glasove, nadaljuje s dnevnim redom. Zbornica se izreče soglasno za to.

Predlagano in podpirano, da se sklep, ki prepoveduje članom zbornice, ki so se v odboru druge podpore organizacije kandidirali v gl. odbor SNPJ sprejme. Predlog soglasno sprejet.

Predlagano in podpirano, da se točka 8 na strani 6 provizoričnih pravil črta. Predlog soglasno sprejet.

Ker je bil valed točke prizadet brat Somrak, ga vprša brat konvenciji predsednik, ako bo kaj protestiral, ker na dopoldanski seji valed tega sklepa ni mogel kandidirati. Brat Somrak izjavi, da on nima prav nič proti temu, pač pa bi lahko nasproti ali združiti izrabili to v svoje svrhe ker bi bila s tem krišna združitev pogodba, ki jamči slehernemu članu konvencije, da lahko kandidira v gl. odbor, in da niti najmanj ne ugovarja proti izvršenim volitvam se izvoljenih gl. odborov.

Pride se na volitve bolniških nadzornikov. Brat Turk pojasnjuje, da bi bilo najbolje umestno, ako bi delegat iz držav, ki pridejo pod eni strukturi izvolili med seboj bolniške nadzornike. Tozadeven predlog soglasno sprejet.

Brat gl. predsednik nato pojasni, da je razdelil države s ozirom na posamezne distrikte sledeče: Vahod: Ohio, Pennsylvania, New York, New Jersey, W. Virginia, Virginin, in Maryland; delegatje iz teh držav naj izvolijo dva bolniška nadzornika. — Sredozemlje: Illinois, Indiana, Wisconsin, Iowa, Missouri; za ta distrikt je bolniški tajnik. — Sever: Minnesota, Michigan, Severni Wisconsin; delegatje iz teh držav izvolijo enega bolniškega nadzornika. — Jugozapad: Kansas, Kentucky, Arkansas, New Mexico, Oklahoma; delegatje iz teh držav izvolijo enega bolniškega nadzornika. — Severozapad: Oregon, Washington, Montana, Colorado, Utah, Nevada, Nebraska, California; delegatje iz teh držav izvolijo enega bolniškega nadzornika. — Po tem pojasnilu pridejo volitve posameznih distriktov.

Za jugozapadni distrikt je bil izvoljen br. Anton Šular, namestnikom Martin Oberšan. — Za sever je bil izvoljen brat Maks Marz, namestnikom Frank Klina. — Za severozapadni distrikt je bil izvoljen brat Mike Žugelj, namestnikom brat Mešina. — Za vzhodne države sta bila izvoljena: Brat John Grobelj za Ohio in brat Jakob Ambrožič za Pennsylvania in ostale države. Namestnik brat Zorko. — Zbornica soglasno potrdi izvolitev omenjenih bratov bolniških nadzornikov.

Poverilni odbor, ki je prejel glasove za namestnika gl. blagajnika poroča, da je bil izvoljen brat Bavdek s 91 glasovi.

Brat konvenciji predstavlja otvori nominacije za gl. nadzorni odbor.

Nominirani so sledeči: Martijak, Vodišek, sestra Osmihne, Jakob Zajc, Somrak, Podvanski, Bataje, Barilar, Rogelj, Podboj, Radisek, John Poto, kar, sestra Speck, Anton Hrst, Frank Aleš, Vodišek, Kera, Frank Zaitz, Pavlovic, Sitter, Medvedek, Steršaj, Kosi, Stokelj, Ant. Terbovec, Bernik, Oves, Budič, Jerala, Brezar, Blaško, Stupihar, sestra Rudman, Jelencar, Miglic, sestra Udovc, sestra Terbovec, Golob. — Nominacije so sprejeli sledeči: Vodišek, sestra Osmihne, Somrak, Podvanski, Barilar, Rogelj, Podboj, Frank Zajc, Pavlovic, Sitter, Kos, Terbovec, Brezar, Blaško in Stupihar.

Med tem časom, ko poverilni odbor šteje glasove se prične debata, ali naj konvencija izvoli poseben izvršni odbor ali naj po poveri to delo trem članom gl. izvršnega odbora. Nek delegat pojasnjuje, da je po njegovem

manjše tak poseben odbor popolnoma brez vsakega pomena, ker glavno delo je itak se more izvršiti, ker ima vsa bene pravice in radi tega predlaga, da naj konvencija poveri to delo trem članom gl. izvršnega odbora, da bodo lažje izvršili vsako nadaljno združitveno. Predsednik dosega združitvenega odbora pa povdarja, da je tak združitveni odbor potreben, ker se je izkazalo, da bi se brez tega odbora ne izvršila nobena združitve; za dokaz navaja, da se je bil gl. tajnik SNPJ protivil združitveni pogodbi, katere je bila izdelana na Clevelandski konferenci. — Predlagatelj ponovno povdarja, da je popolnoma neumiselno izvoliti poseben izvršni odbor, ker glavno dejanje itak mora izvršiti gl. odbor; pojasnjuje, da ako se gl. odbor protivil združitvi, do združitve ne more priti, pa če je tudi sedet združitvenih odborov, in za dokaz navaja združitveno delo pri neki drugi organizaciji, kjer združitveni odbor ni mogel nitišar opraviti, in kako gluhko je napredovalo delo združitve pri SDPZ in SNPJ. O tej zadevi govori se drugi delegatje; nekateri povdarjajo potrebo združitvenega odbora, drugi zopet ne. — Končno je brat konvenciji predsednik dal na glasovanje se stavljen predlog, ki pa ni dobil potrebne večine in valed tega otvori brat konvenciji predsednik nominacije za člane združitvenega odbora.

Nominirani so sledeči: Aleš, sestra Udovc, Skuk, Pavlovic, Podboj, Radisek, Mahulien, Oves, Kera, Bratković, Martijak, Medvedek in Blaško. — Nominacije so sprejeli sledeči: Aleš, sestra Udovc, Skuk, Pavlovic, Oves, Bratković in Medvedek.

Po končanih volitvah je predlagano in podpirano, da zbornica sbruje toliko časa, da konča svojo delo in alser brez odmoru. Predlog sprejet. Poverilni odbor poroča, da so bili izvoljeni v gl. nadzorni odbor sledeči: Brat Fr. Zajc s 105 glasovi in Sitter s 73 glasovi; mesto namestnika sta sprejela brat Vodišek in sestra Osmihne.

Predno prične nominacije za odbor Književne matice, je pojasnjeno, da je pripravljeno, da so vsi trije odborniki ako se ne v Chicago pa vanj v bližini Chicago, da bo na ta usoda delo to ustanovo vspenjaše. V ta odbor so nominirani sledeči: Aleš, Godina, Zajc, Calakar, Bernik, Zavertnik, Vogrich, Oves, sestra Rudman, Berger in sestra Udovc. Nominacije so sprejeli sledeči: Aleš, Calakar in Bernik. Ker so samo trije sprejeli nominacije jih proglaši brat konvenciji predsednik izvoljenim v odbor Književne matice.

Poverilni odbor poroča, da so bili izvoljeni v društveni odbor sledeči: Aleš, Oves in Skuk; namestnikom: sestra Udovc in brat Medvedek.

V odbor za pravila so bili nominirani sledeči: Aleš, Terčelj, Zavertnik, Blaž Novak, Berger, Pavlovic, sestra Turk, Frank Zajc, Calakar, Oves, tra Udovc, Godina, Semrov, Selemnikar, Vogrich in Lekše. — Nominacije so sprejeli sledeči: Aleš, Terčelj, Zavertnik, Turk, Novak, Berger, sestra Udovc, Godina; izvoljeni so bili: Aleš s 100 glasovi, Turk s 87 glasovi in Zavertnik s 65 glasovi.

Pride se na nominacije mest za prihodnjo konvencijo; nominirani so sledeči mesta: Waukegan, Chisholm, Seattle, Chicago, La Salle, Indianapolis, Pittsburgh, Pa., Eveleth, Johnston, Salt Lake City, Milwaukee, Collinwood, Lorain, Cleveland, Berton. — Predlagano in sprejeto, da ima vsak predlagatelj pravico pojasniti ugodnosti predlaganega mesta in govoriti sme samo pet minut.

Pri volitvah je dobil Waukegan 103 glasove; prihodnja konvencija se vrši torej v Waukeganu, Ill.

Pride se na točko "razno."

Nek delegat apelira na zbornico, da bi dovolila, da bi se plačilo lastni kom dvorani Sever-Nagode nekoli ko več in alser, da bi se dodelo k pogodbeni vsoti vsaj 50 odstotkov, da bi se plačalo \$200, za vzrok navaja razne razloge. Predlagano v tem smislu. — Protipredlagano, da naj se vpoštevajo prvi sklep, namreč, da se plača sva tolike, za kolikor je bilo pogodbeno. Protipredlog sprejet.

Brat Hočvar, delegat društva "Orel" št. 21 SNPJ predlaga naslednje zahtevalno pismo:

Cenjeni delegatje in delegatkinje:

Znano je vam, da je 3. junija t. l. voda poplavlila mesto Pueblo, Colo., in ob tej nesreči je bilo takorekto nakrat nad sto slovenskih družin brez bivalisti. Med tem nesrečnici je bilo tudi stiriinast družin, ki so člani društva "Orel", št. 21 SNPJ. Cenjeni delegatje, društvo se vam in celokupnemu članstvu združene organizacije najlepše zahvaljuje za darove in hitro pomoč. Bratje in sestre, kadar koli vas zadene nesreča, društvo "Orel" št. 21 SNPJ bo s veseljem prispekilo vam na pomoč. Se enkrat, najlepše vam hvala.

Predlagano in sprejeto, da se pismo vsmo na znanje in priobli dobesedno v zapisniku.

Nek delegat apelira na zbornico, da naj bi zbornica dovolila vsaj \$300 v pomoč pokrajnam v Novjakiški Hudi, ki so prizadeti valed zadnje suše. Vidvarja da je konvencija NHZ dovolila v ta namen \$1000.

Protipredlagano in podpirano, da se dovoli \$1000. — Postredovalni predlog za \$500. Postredovalni predlog sprejet. Predlagano in sprejeto, da se ta vsota nakaze tozadevemu odboru v New Yorku skozi JHZ.

Nek delegat ponovno apelira na zbornico, da naj pomagata brata Dolmovichu, ki je bil med vojnjo okružen na vlaku. Predlagano in sprejeto, da se nabirajo protivojni pripeki. Nabralo se je \$55.63, za kar je brat Dolmovich najhkranje zahvalil.

Predlagano in sprejeto, da zbornica izreče vsmo clevelandskim društvom in posameznim rojakom najlepše zahvalno za izkazano gostoljubje v vseh oziirih delegatov.

Predlagano in podpirano, da se od 1. januarja naprej pošiljajo iz gl. urada izpolnjena matična poročila na posamezna društva. — Se prepusti gl. izvrševalnemu odboru, da ukrene, kot se mu bo najsmiselneje zdelo.

UDOVICA.

POVEST IZ 18. STOLETJA.

Napisal I. E. Tomić. Poslovenil Stefan Knava.

(Dalje.)

"In kako? Dosedaj se mi je vedno prikazovala s krinko na obrazu, a danes sem jo prvič videl brez krinke, pa mi zadestuje."

"Bog mi je priča, meni tudi!" je rekla baronica. "Nikdar več se ne bom vmešavala v ženitbene stvari. Hotela sem jej dobro, a si je vse po kvarila. Salve!"

Pudencijana je podala protonotarju roko ter ježno odšla iz sobe. Šla je k Giti, od katere je tudi prišla.

"Kavno tako, kakor sem ti rekla," je začela Pudencijana, ko je vstopila v Gitiino sobo. "Odnehal je od namere, da bi se oženil s teboj... Jezzen je nate... In vsemu temu si kriva samo ti!"

Gita je moleč poslušala, kar jej je pravila baronica. Njo je bolj peklo to, da bo grdo in slabo mislil o njej protonotar, ker do tega jej je bilo mnogo, a žalosti po njem ni čutila nobene; saj ga ljubila tako ni nikoli, temveč vzeti ga je hotela samo zaradi baronice.

"Tvoja neumna straš je pokvarila vse!" je nadaljevala baronica, v kateri je vrelo čim dalje bolj.

"Tem boljše, ker ga tako tudi nisem ljubila... samo ti si mi ga hotela napriliti," je odgovorila Gita tako samozavestno, da jo je baronica pogledala v čudu, ker ni pričakovala takih besedi od svoje varovanke.

"Zbiraj po svojem okusu... odalej se ne bom nič več vmešavala v tvoje posle."

"Saj se tudi ni treba!" je odgovorila Gita ježno. "Ti si že tako kriva vsemu zlu."

"Nehvaležnica!" je odvrnila baronica grobo. "Od sedaj znanprej te ne poznam nič več... Delaj kar hočeš... ali dobrega ne ukaša!" Po teh besedah je Pudencijana odšla iz sobe in pustila Gito vso obupano in potrto.

Pudencijana se je odpeljala takoj drugi dan v Demerje na posvetov svojega sina. Poslovala se je s Gito tako, kakor da ne mara nikdar več se tovaršiti z njo. Nekdaj tako tesno prijateljstvo se je sedaj razdrlo, gotovo za vedno.

Gita se je sedaj čutila osamljeno. Pričela je premisljati o svoji in Jelenini usodi. Glede sebe je imela še časa za odločitev, ali Jelena jej je delala tem večjo skrb. Dekle trdoglavno, a kdo ve, če se bo pokoravala materini zapovedi, da vzame Petkoviča...

In zakaj naj ravno Petkoviča? Dekle je lepo in bogato... snubačev bo še preveč... Saj Petkovič tudi ni dosti prida, pa naj zato, da stori po volji Pudencijane, s katero se je ločila, tira sedaj hčer v naročje moža, ki ga ne ljubi? Ravno pokazati hoče baronici, da se je popolnoma osvobodila njene oblasti in da zna delati tudi po lastni volji.

Napisala je pismo podžupanu Petkoviču, kjer mu javlja, da Jelena noče na noben način vzeti njegovga sina, a ona da ni v moči, siliti jo v zakon, ki bi prinašal nesrečo za nesrečo.

Staremu podžupanu ni bilo nič kaj po volji to pismo, če manj pa sinu, kateremu je bilo žal dekle in njene dote. Toda drugega pomočka ni bilo — molčati in pretrpeti.

Giti je bilo lažje pri sreči, ko je odpravila pismo Petkoviču... Komaj je čakala, da pove Jeleni, kaj je ukrenila... Sirota je ležala še drugi dan v neprestani vročnici... Tako jo je potri kruti materini nastop.

Predon je šla spat, je pogledala Gita po Jeleni, prvič po teh dneh. Deklica je dremala in težko dihala. Gita je sela kraj nje ter jo opazovala. Smilila se jej je. "Moj Bog", si je mislila pri sebi. "Kako sem mogla biti taka z njo? Sirota brez očeta, nobenega nima na svetu, razven mene, a jaz sem jo tepla, mučila. Ubogo dete!" V Giti se je vzdrnilo materinsko srce. Polahno je prišla Jelena za roko, nagnila se nad njo ter jo poljubila v bujne lase, pa zajokala.

"Mama!... Kaj ti je?" je vprašala Jelena s slabotnim glasom, kakor da bi se še vedno bala matere.

"Ah, dote moje, odpusti mi! Svobodna si, ali žuješ... A jaz sem tako nesrečna!"

Mati in hči sta se iskreno poljubili ter pretakali solze v dolgem presrečnem objemu.

Gita je mislila, da Jelena ozdravi takoj, čim rve, da je svobodna in da jej ne bo treba vzeti Petkoviča. Ali dekle je vedno in še dalje bolehalo in ni moglo zapustiti postelje. Opasna, tiha vročina je je mučila in slabila dan na dan, da je bila zdrava. Jedra deklica čez par dni podobna usahljeni roži. Ilica so jej upadla, oči izbulile, po vsem telesu in v duši je zavladala apatična otuplost in brezčutnost.

Mater je skrbelo za svojo hčerko; pričela se je čisto bati za njeno življenje, ker se je čutila krivo. Očitno je bilo, da je ona povzročila njeno bolezen, ker je bila Jelena zdrava in močna prav do onega usodepolnega dne, ko jo je Gita tepla v svoji slepoti.

Laprva so zdravili Jeleno z domačimi zdravili. Gospa mestnega sodnika Szalzeja je prinašala vsak dan zdravila, prepričajoč mater, da se mora dekle obrniti na bolje po njenih zdravilih. Gospa sodnika je obšla vse znane babe mazačke, še celo take, ki so bile že na natečajnici, obtožene kakor čarovnice. Ali vsa ta zdravila niso pomagala Jeleni. Hujšala je od dne do dne in ginila; izgubila je apetit do jedi, še celo zdravila ni mogla nič več jesti. Te odurne piščice so se jej tako pristidile, da ni mogla nič več prenašati njihovega vonja.

Pametnejše gospe so svetovale Giti, da naj pastri sodnika in njene čarovnice pri miru, pa naj pokliče zdravnika, ki bo takoj videl, kaj je dekle in kako se jo mora zdraviti. Slikna mati je poslala po zdravnika, gospoda doktorja Rochella, rojenega Francoza, slovega vsele, živahne nara-

ve. Zdravil je že skoro dvajset let boljše kroge v Zagrebu, pa se je tudi hvalil, da je s svojo veččestjo že marsikateremu bolniku zapri pred nosom nebeska vrata.

Doktor je skrbno pregledal bolnico, in ko je bil gotov, je odšel v drugo sobo, stisnil ustnice ter prišel točli s prsti ob zlato verigo, kakor da premišlja o nečem.

"Kaj je, ekscedencia?" je vprašala Gita doktorja boječe, dajoč mu naslov, s kakoršnjim so takrat častili doktorje medicine, in ki jim ga je odzvala Marija Terezija s posebnim dekretom.

"Ni najboljša," je odgovoril doktor. "Peris nervosa, zelo nevarna bolezen."

"Za Boga!" je vzdihnila Gita ter prekrizala roki.

"Koliko dni že leži mademoiselle?" je vprašal zdravnik.

"Zakaj me niste že prej poklicali?"

"Mari je prekasno!" mu je upadla plaha Gita v besedo.

"Nevarno, zelo nevarno je. Sicer pa Bog, Rochelle in mlada njena narava morejo narediti čudež," je rekel Francoz, smehljajoč se, pogledal še enkrat Gito ter odhajal.

"Čez pol ure poljem zdravilo," je rekel zdravnik pri odhodu. "Mademoiselle naj je marljivo jemlje, vsako uro eno žlico. Jutri pridem zopet."

Doktor je poljubil Giti roko ter jo zapustil samo z bolnico. Kar je slikala mati od zdravnika, je bila slaba tolažba. Njegove besede "nevarno", "zelo nevarno", so jej vedno žumele po ušesih. Razburjena je sela na stol pri Jelenini postelji. Deklica je ležala z napol odprtimi očmi, govorila ni nič; ne mir, temveč največja brezčutnost je počivala na njenem obrazu.

"Izgleda kakor mrtič," je govorila Gita sama sebi. "Bolezen jej je izpila vso moč. Če umrje, znorim. Dokler bom živa, me bo grizla vest, da sem jaz bila vzrok njene smrti... njena morilka!... Žalostno in grozno! Ah, Bog ne daj, da pride do tega!"

Sklenila je roki ter pričela tiho moliti k Bogu.

V tem je nekdo potkal na vrata in na Gitiino "ave" je vstopila v sobo gospa mestna sodnica, debela, a majhna ženska, kakih petdeset let, dohrotna in priprosta.

"Kako je mali?" je vprašala Gito, spustivši se na stol. "Ali je bil doktor tu?"

Gita je pokimala z glavo mesto odgovora.

"Kaj pravi?"

"Nevarno, zelo nevarno!" je izrekla Gita dve usolni besedi, ki sta jo vedno mučili.

"Slabo izgleda!" je pristavila sodnikova, motreč Jeleno, ki je poslušala ves ta razgovor, ki jo pa ni prav nič dirnil, kakor da je iz lesa.

"Meni je grozno težko!" se je potožila Gita. "Če bo trajalo še dlje časa, še zbolim..."

"Bog bo pomagal," je rekla sodnikova ter se pobožno prekrizala. "Zatecite se k Bogu, draga moja, napravite kako obljubo, ali Bogu dobro delo, pa vam Bog pomore."

"Mislite?"

"Gotovo!... To več pomaga, nego vsa Rochellejeva zdravila," je odgovorila sodnikova. "Idite k jezuitskemu rektorju, patru Percajču, da poiščete pri njem nasveta."

"Imate prav, to storim!" je obetala Gita.

"Kolikim je že pomagala Mati božja v Bistriči!" je povzela sodnikova živahno ter se znova prekrizala. "Pojdite, draga Gita, k rektorju, gotovo da najboljši svet."

"Takoj pojdem!" je rekla Gita ter vstala s stola. "A dokler se ne vrnem, ostanite pri bolnici!"

"Drago volje, pričakovala vas bom ter molila za njeno zdravje." S temi besedami je potegnila iz krilnega žepa rožni venec z debelimi srebrnimi jagodami ter ga položila na krilo.

Gospa Szalzejeva je molila vso uro pri Jelenini postelji, dokler se ni vrnila Gita. Bila je razburjena in nemirna. Za hip je sela, zopet vstala ter se šetala po sobi, dokler ni sodnikova skončala molitve.

"Ali ste srečno opravili?" je vprašala sodnikova potem, ko se je trikrat prekrizala v znak, da je dovršila z molitvijo.

"Jutri moram k spovedi, k glavni spovedi, tako zahteva pater!" je rekla Gita.

"Prav ste storili! Bog vsprejema prošnje samo od čistih duš."

"Moram se pripraviti na spoved čez vse življenje," je nadaljevala Gita.

"Da, da! Storitve to, potrebujete ves dan, da se dobro pripravite in skesate. Jaz odidem, da vas ne bom motila, samo dobro se pripravite. Bog se vas še usmili!"

Sodnikova se je poslovila od Gite, ki so je ves dan pripravljala v molitvi in pobožnem premišljevanju. Kadar se je spomnila razgovora s patrom, je pričela še bolj iskreno moliti.

Ko je stopila v jezuitovo sobo, jo je pričakoval s milim in ljubeznivim obrazom; ko mu je povedala, da je prišla iskati utehe v sveti veri in pomoči pri Bogu, je bila njegova beseda mila in sladka kakor med; ko mu je pa Gita v največjem zupanju pričela praviti vso zgodbo z Jeleno, resnično, kakor da se izpoveduje, je postal jezuitov obraz čim dalje resnejši in mračnejši; njegova vprašanja, njegovi ukori so jo vso potrli. In ko je naposled z največjo muko povedala, da je življenje njene hčere v nevarnosti in da je prišla Boga prositi pomoči, je zagrmel nad njo jezuit silnim glasom:

"Na kolena, grešnica!"

Kakor da bi jo zadela strela, je klonila Gita na tla ter pogledala plašno jezuita, kateremu je goril obraz v plamenu pravičnega gnjeva, kakor da bi klical: "Milost, usmili se me!"

(Dalje prihodnjik.)

Spomini na leta 1914-1920.

M. Ratajski.

(Dalje.)

"Zakaj sem rojen?" — Ko je bila jama izkopana so vojaki dobili povelje, da nabijejo puške. Nesrečneži so pričeli zopet prositi, kleče s povzdignjenimi rokami, toda časa za prošnje ni bilo več. Na povelje "streljaj" so se zgrudile vse žrtve, nekateri mrtvi, drugi ranjeni. Pomagali so jim z bajoneti in jih suvali v jamo. Rusi, kateri so bili z onimi skupaj zaprti in so pomagali pokopavati svoje tovariše, so povedali, da še niso bili vsi mrtvi, ko so jih zagrebli. To je najstrašnejši spomin, kar jih imam. Še danes me spreletava groza, ako pomislim na to. Takih slučajev je bilo v Sibiriji in Rusiji na stotine. Malo je bilo toliko srečnih, da so jim drugi kopali jame.

Pozneje je bilo nekoliko bolje, ker bila so vsaj sodišča.

V Samari jih je bilo na stotine postreljenih. Postavili so jih ob reki Volgi, ki jim je bila nato hladen grob. Ni se dosti izpraševalo, če je kdo kriv ali ne; saj tudi niso verjeli, ako je kdo rekel, da je nedolžen.

Spominjam se, kako mi je pripovedoval neki Slavonec, moj prijatelj, ki je tudi že stal ob Volgi: k sreči ga je spoznal eden izmed vojakov, ki ga je imel ustreliti in ga tako rešil. Zgodilo se je z njim takole: Pri vstetju Samare je gledal odkod streljajo, ko so nenadoma prišli vojaki bele garde in ga vzeli, češ da je gotovo komisar, ker je tako debel. Čez par ur je že stal ob Volgi, pripravljen za ustreliti. Imel je srečo, da ga niso imeli ustreliti oni, ki so ga ujeli, temveč drugi, izmed katerih ga je potem eden spoznal.

Nekemu Metličanu se je godilo drugače. Delal je pri ruskem kmetu, česar pa se je naveličal, da bi zastoj delal. Da se kmet mašnje nad njim, je šel in ga nameril oblasti, da je bil pri rudičarji armadi, čeprav ni bil nikdar pri nji. Kmet je tudi rekel, da je Madžar, ker na Madžare so imeli še večjo piko. Prišli so trije vojaki in ga odgnali, da ga bodo ustrelili, in si bo moral sam kopati jamo. Ko je prišel preklinjati, so vojaki spoznali, da ni Madžar in da se je kmet zlagal. Odpeljala sta ga dva nazaj k vojaškemu komandantu, Čehu, in je bil takoj izpuščen na svobodo.

VI.

Burja prevrata je šla po celi Sibiriji s prelivanjem krvi in drugimi grozotami državljanske vojne. Jeseni so bili beli gospodarji od Urala do Vladivostoka. Osnovale se je vlada Kolčaka, katere je imela le kratko življenje. Prišli so razne zavezniške čete. Angležem, ki so, prišli koncem oktobra v Omsk, so pripravili razne parade, tako tudi Francozom. Dolgo pa se ti zavezniški niso držali v Sibiriji. Najbrže jim je bilo premrzlo. Ostali so tam samo nekateri višji poveljniki, ki so imeli razne misije. Če se je bližala nevarnost so se lepo odpeljali z oklopnim vlakom z vagonom prvega razreda v sredini.

Češki legionarji so organizirali ujetnike Čeha na vse mogoče načine, z agitacijo, s silo; vse je moralo iti v češko legijo, kar se je imenovalo Čeh ali Slovák. Kateri pa le niso mogli spraviti k legiji so jih organizirali v delavske družine, ki so morali opravljati vsa dela od hlape do premogarija.

Dobilo se je tam tudi nekaj ostankov srbskega korpusa iz Odesa, ki je bil bataljon majorja Blagočica, skozinsko kraljevaškega. Med tem sem šel delati v tovarno za smotke k Čehom, kjer pa sem ostal le malo časa.

Začeli so agitirati tudi za Jugoslavijo in nabirati prostovoljce v jugoslovanski odred, ki se je pozneje imenoval "I jugoslovanski polk Matija Gubca". Informiral sem se, na kakih načelih se je ustanovil in sem pristopil, kot prostovoljec. Dopadala mi je ideja, tudi tistega "balkanskega" ni bilo dosti zraven; seveda brez balkanizma ni bilo iz početka, zginit je šele pozneje. Bila je velika večina slovenskih častnikov, kateri so pristopili s pogoji za republiko Jugoslavije, na katere so Blagočičevi kraljevaški precej po strani gledali. Napraviti niso mogli nič,

ker so nam Čehi šli na roke, oni so imeli tističas besedo v Sibiriji.

"I jugoslovanskemu polku Matija Gubca" je tekla zibelj v Samari ob matjuški Volgi. Iz početka je bilo par revolucionarjev, ki so bili v srbskem korpusu, pri prevratu pri čeških legijah in so začeli delovati za svobodno Jugoslavijo. Jugoslovanski revolucionarni odred so organizirali pri češkem korpusu; počeli agitirati med ujetniki in pridobili nekaj častnikov in vojakov. Pri ustanovitvi je bila sprejeta forma, kakoršno so imele češke legije. Obleko, hrano in kar smo rabili, smo dobili od Čehov, oni so računili, da se bomo šli tepati z njimi na fronto, pri čemur pa so se motili in so nam pri evakuaciji delali velike težave. Ko smo se evakovali na vzhod, smo bili okoli 1500 vrst vedno za azijsko gardo. S tem smo upali, da bomo ostali v Sibiriji in da bodo oni lažje šli na ladjo. Stanovanja smo imeli v vagonih, kot vsi Čehi, to pa zato, da bi v slučaju nujnosti lahko priklopili lokomotivo in šli naprej.

Pomagali so nam tudi pri agitaciji. Agitiranje je bilo zelo težko, ker so imeli ujetniki razne skušnje. Najbolj so si zapomnili bolševiki prevrat, kako se godi tistim, kateri so ujeti z orožjem v roki. Največji vzrok pa je bil, ker so ujetniki še vedno najraje verovali v Franca Jožefa. Častniki so hitro javili kot prostovoljci in največ po svojem dobrem prepričanju. Začeli so Jugoslovane skupaj spravljati, da so lažje agitirali in so tudi tu naleteli na težave, ker mnogo se jih je vpisalo za Nemce ali Madžare. Ti so pridno hujskali proti nam, zraven pa čistili rozetke FJI vzete z raztrganih in zamazanih čepce. Postavljali so se vedno okoli agitatorjev in vmes vpili "Živela Avstrija", ter da je treba pobesiti one, ki agitirajo. Počasi je šlo naprej. Pristopali so pomalo le paroma in redkokdaj jih je pristopilo večje število; še ti so se morali skrivati, ko so pristopili k prostovoljem, sicer bi jih bili ujetniki nabili ne Nemci ali Madžari, temveč Slovenci in Hrvatje sami. Tudi jaz sem napravil natiem. Z nekim Slovincem sva odšla iz tabora neopazno. Slišal sem pozneje, kako so se hudovali nad nama, ker sva tako izginila.

V Samari nismo bili dolgo. Predstavili so nas dalje v notranjo Sibirijo v Novo Nikolajevsk, kamor smo se vozili več tednov. Tudi tam nismo ostali dolgo in se preselili v Tomsk, kjer je bilo precej živahnije življenje. Nastanjeni smo bili v ruskih vojašnicah. Od tu so bili poslani agitatorji, emisarji v vse tabore centralne Sibirije. Ti agitatorji so imeli polno moč, odpravljati Jugoslovane v Tomsk k odredu. Tabor v Tomsku je bil napolnjen z jugoslovanskimi ujetniki, toda le težko je bilo agitirati za Jugoslavijo. Velik del Slovencev in Hrvatov je menil, da ne more drugače živeti, kakor pod blaženo Avstrijo, čeprav je je prav ob istem času vrag vzel. Srbi zopet niso mogli biti brez Srbije in govorili so, kako bomo Jugoslovani, ker smo tako deljeni. Največ jih je bilo, ki so trdili, da so samo enemu cesarju obljubili zvestobo in da jo nobenemu drugemu več ne bodo. Danes so ti gotovo največji patriotje za Petra. Mnogo težav je tudi bilo, ker smo mi agitirali za republiko. Srbi od raznih odredov pa za kraljevino. Raznesli so tudi govorice, da je doma monarhija in bomo mi Jugoslovani kaznovani, ker agitiramo za republiko. Čehi so jim potem prepovedali agitirati za kraljevino, toda vseeno je dosti škodilo našemu napredku, ker so ujetniki delali razne zaključke. Eni so rekli, da jim mi lažemo, drugi pa, da se

jim Srbi lažejo. Da je bila vse laž, kar so Srbi govorili, so poridile razne depeše, ki so bile poslano v Belgrad od jugoslovanskega veča v Ekaterinburgu, pa nebepega odgovora ni bilo. Srbski poslanik je pogosto brzojavil na svojo vlado, toda odgovora ni dobil.

(Dalje prihodnjik.)

BANDIT SE OROPAL VESELO DRUŽBO.

Fort Worth, Tex. — Neki zamorski bandit je oropal vesele družbo v nekem tujaknjem resortu. Odsel je \$1.200 v zlatni in denarju. Družba je sestala iz osem oseb.

KJE STA?

Podpisani iščem moje strice Petra in Lovrenea Ferme, ki sta bila pred vojno v Leadville, Colo., in prej v Pueblo, Colo. Jaz sem prišel iz starega kraja iz Zibike pri Celju na Štajerskem. Prosim, če kdo ve za njih naslov naj mi ga naznani, ako pa sama čitata to oglas naj se mi javita.

FRANK FERME, Route 2, Box F, Bridgeport, Ohio.

VAŠE KNJIGE.

Zajedalci. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vezano. Stane s poštnino vred \$1.75.

Zakon biogenesije. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divjskih prednikov. S slikami. Vezano. S poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

NA PRODAJ JE

iz opeke sezidana šeststobna hiša, vse ugodnosti, kurilna peč in garaža. Za ceno in pojasnila pridite osebno na 3234 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

HARMONIKA.

Prodam kromatično trivrstno harmoniko, ki ima 96 basov in je v popolnoma dobrem stanju. Ako katerega veseli kupiti to harmoniko naj se takoj priglasi, ker kmalu nameravam odpotovati v staro domovino. Naslov: Anton Perme, P. O. box 583, Gilbert, Minn. (Adv. Oct 5-6)

Za kuhanje piva doma

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhanje vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih lonecev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje. Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne železnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

FRENCH LINE

COMPAGNIE GÉNÉRALE TRANSATLANTIQUE
Express Postal Service

DIREKTA SLUŽBA V
JUGOSLAVIJO

preko Havre

z velikimi parniki na 2 in 3 vikane

LORRAINE.....Okt. 1

ROCHAMBEAU.....Okt. 1

PARIS.....Okt. 5

CHICAGO.....Okt. 12

FRANCE.....Okt. 15

LEOPOLDINA.....Okt. 20

LAFAYETTE.....Okt. 22

Za družino nudimo izbrano ugodnosti tretjega razreda — kabine s dvema, četirimi, šestimi in osmimi posteljami. Vsi taki postelji bodo doleteli le izborne službe in hrano, vlad katere je cesar Francoske države.

Za zadnje informacije vprašajte pri lokalnih agentih FRENCH LINE

Polijamo denar v Jugoslavijo v kronah ali dinarjih po najnižjem denarnem kursu. Polagamo prihranke v vnanje banke ter dobivamo za svoje stranke hranilnice knjižice od vseh večjih jugoslovanskih bank.

Prodajamo parobrodne vozne listne za vse brozarske, če kupite likfarto tukaj pri nas, bomo gledali na to, da dobite potni list v New Yorku.

Mi plačujemo največje obresti od hranilnih vloškov. — Vse naše poslovanje je pod strogim državnim nadzorstvom.

Pišite ali se obrnite osebno na slovenski oddelak.

The UNION SAVINGS BANK
FRICK BLDG 5th Ave & Grant St. Pittsburgh